

Els Busquets, la tràgica història d'una família d'estiuejants de Cubelles (2)

Romà Busquets, l'aviador republicà assassinat pels nazis

La segona part de la història dels Busquets l'ha redactada un descendent de la família, Jordi Curell i Sanmartí (Barcelona, 1980), besnet de Josep Busquets Ferrer. Llicenciat en Ciències Ambientals per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), és funcionari de la Generalitat de Catalunya des de l'any 2008, adscrit a l'àrea de comunicació institucional de la Direcció General de Joventut. Aficionat a la història, ha investigat i documentat la trajectòria del seu oncle avi Romà Busquets i Gelabert durant la Guerra Civil, així com el seu posterior exili, detenció i deportació al camp de concentració nazi de Mauthausen. En va elaborar una breu ressenya biogràfica per a la web Deportados.es, impulsada pel periodista Carlos Hernández de Miguel (autor, entre altres, de l'obra Los últimos españoles de Mauthausen). L'article que segueix és una traducció al català d'aquesta ressenya i inclou alguna petita modificació respecte la versió original.

Passió per l'aeronàutica i incorporació a l'aviació republicana

Romà Busquets amb el seu uniforme d'aviador.

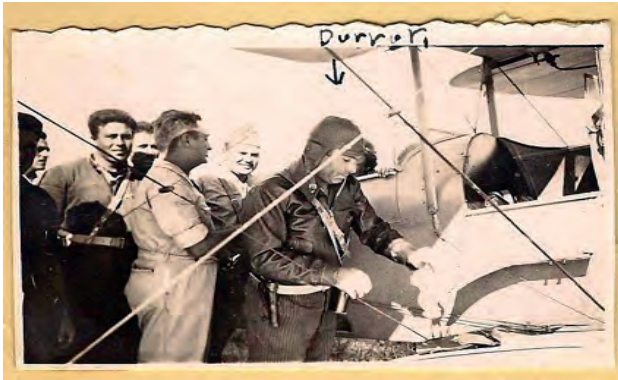
Romà Busquets Gelabert va néixer el 7 de juny de 1911 a Barcelona, en una família acomodada de tradició catalanista i republicana, i va ser el primogènit (i únic noi) de quatre germans. Va estudiar enginyeria a l'Escola Industrial de Barcelona i durant la seva etapa formativa es va apassionar per l'aeronàutica i es vinculà a l'escola de vol esportiu de l'aeròdrom del Prat de Llobregat. Sembla ser que fins i tot va arribar a construir un prototip d'aeroplà amb el seu amic i company d'estudis Alfred Davins.

El 21 de juliol de 1936, tres dies després del cop militar que va desencadenar la Guerra Civil, Busquets (juntament amb Davins) es va presentar com a voluntari a l'aeròdrom del Prat, amb la intenció d'incorporar-se a l'aviació republicana, cosa que va fer immediatament, en qualitat de pilot-observador i amb la categoria d'alferes. En aquest sentit, cal tenir en compte que

Els Busquets (2)

Busquets, amb roba clara, al costat d'una avioneta republicana.

Segons una germana de Busquets, l'home assenyalat al costat de Busquets és Buenaventura Durruti.

poques setmanes, va rebre l'ordre del tinent coronel Felipe Díaz Sandino de desplaçar-se a Bujaraloz (Saragossa), amb el també pilot civil Josep Maria Ferrater Bofill, per dirigir la construcció d'un aeròdrom auxiliar al servei de la columna Durruti² i assumir-ne el comandament. Les activitats de Busquets com a comandant de l'aeròdrom de Bujaraloz no estan documentades i es perd completament la seva pista fins al mes d'abril de 1938, moment en què ocupa un càrrec de Cap d'Estat Major (dins de la Secció d'Informació) de la 26a Divisió, hereva de l'antiga Columna Durruti.³

a l'inici de la guerra la major part d'aeroplans militars van quedar en mans de la República, mentre que només un terç dels pilots militars es van mantenir lleials al govern, la qual cosa va originar una ràpida incorporació de pilots civils a l'aviació republicana (coneguda popularment amb el nom de "la Gloriosa"). Entre els dies 19 i 31 de juliol, uns cinquanta civils vinculats a l'escola de vol del Prat (entre pilots, observadors, mecànics i altre personal de terra) es van incorporar a l'aviació¹ i van ser destinats, en la seva major part, a Sariñena (a la província d'Osca), on es va establir el principal aeròdrom del front d'Aragó.

A Sariñena, Busquets va participar en diverses missions d'observació, d'enllaç i de transport aeri, però la seva participació en accions de combat no està documentada. En qualsevol cas, al cap de

¹ La seva situació no va ser regularitzada fins el 29 de setembre de 1936, quan el conseller primer de la Generalitat (Josep Tarradellas) i el conseller de Defensa (Felipe Díaz Sandino) van signar un decret, amb efectes retroactius, en el qual es mobilitzava el personal "català o resident a Catalunya" de l'aviació civil. Posteriorment, durant el transcurs de la guerra, els pilots civils van ser progressivament desmobilitzats i transferits a altres destinacions. Els van substituir nous pilots militars, formats a corre cuita (alguns dels quals s'havien desplaçat prèviament a l'URSS per rebre instrucció), així com alguns pilots soviètics incorporats a les files republicanes.

² Bujaraloz, en aquell moment, era el centre d'aquartermament de la llegendària columna Durruti, integrada per milicians de la CNT i la FAI. La columna cobria el sector central del front i el seu objectiu, durant l'estiu de 1936, era conquerir Saragossa.

³ L'abril de 1937 la Columna Durruti va ser obligada a militaritzar-se i a integrar-se a la disciplina de l'Exèrcit Popular, reconvertida en la 26a Divisió de l'XI Cos de l'Exèrcit. La comandava Ricardo Sanz, que havia substituït Buenaventura Durruti després de la seva mort el 20 de novembre de 1936 al front de Madrid.

Amb els milicians anarquistes fins a l'exili a França i la captura a mans dels nazis

Cal suposar que Busquets havia estat desmobilitzat com a pilot i va optar per sumar-se als milicians anarquistes amb qui convivia al front (i amb els quals va acabar simpatitzant ideològicament, segons manifestà a la seva família en diverses ocasions). Sigui com sigui, el 20 d'abril de 1938, en ple esfondrament del front d'Aragó, Busquets signa un informe sobre el desenvolupament de l'ofensiva enemiga als fronts de l'est i sobre la situació de col·lapse que se'n deriva, i ho fa en qualitat de cap de la Secció d'Informació de la 26a Divisió. Aquest informe és citat per Diego Abad de Santillán⁴ en el seu llibre *¿Por qué perdimos la guerra?*, publicat a Buenos Aires el 1940. Posteriorment, a l'octubre de 1938, Busquets ocuparà el lloc de capità d'artilleria de Milícies, segons consta en una circular publicada al Diari Oficial del Ministeri de Defensa Nacional.⁵

Busquets, amb pipa, amb altres companys. No se sap si la foto és de la guerra o de quan feien el servei militar.

Dins la 26a Divisió, Busquets va quedar enquadrat a la 120a Brigada Mixta i va fer amistat amb el cap de brigada Amadeo Sinca. Segons el testimoni d'aquest darrer, un cop acabada la guerra, tots dos es van exiliar a França i van ser confinats als camps de refugiats de Vernet d'Ariège i de Sètfont. Posteriorment, es van incorporar a la Companyia de treballadors estrangers (CTE) núm. 103, destinada a fer treballs de reforç i fortificació a la Línia Maginot.⁶ Aquesta companyia estava integrada per uns 250 espanyols i la dirigia Sinca, sota supervisió d'un tinent francès de nom Simone.

El 20 de maig de 1940, deu dies després que Alemanya iniciés l'ofensiva que acabaria comportant la caiguda de França i la signatura de l'Armistici del 22 de juny, la CTE núm. 103 va ser capturada per la *Wehrmacht* (les forces armades alemanyes) en una zona boscosa propera a Ami-

⁴ Diego Abad de Santillán (pseudònim utilitzat per Sinesio Baudilio García Fernández) va ser un dirigent anarquista hispano-argentí, representant de la FAI en el Comitè de Milícies Antifeixistes de Catalunya i conseller d'Economia de la Generalitat entre el 17 de desembre de 1936 i el 3 d'abril de 1937.

⁵ Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional n° 260 (de 7 d'octubre de 1938), Circular n° 19.883: "Excmo. Sr.: De conformidad con la propuesta formulada a favor del capitán de ARTILLERÍA de Milicias D. Román Busquets Gelabert, he resuelto concederle el empleo de mayor de su Escala como premio a su distinguido comportamiento en diversas operaciones de guerra durante la actual campaña, asignándole en su nueva categoría la antigüedad de 22 de abril último (...)]."

⁶ Tot i que en teoria la incorporació va ser voluntària, cal tenir en compte que el govern francès va pressionar els refugiats espanyols perquè s'allistessin (ja fos a les CTE o a la Legió Estrangera) o perquè, alternativament, tornessin a l'Espanya franquista. Pel que fa a la Línia Maginot, es tracta d'una línia de fortificacions defensives que recorria bona part de la frontera francesa amb Alemanya i Itàlia. França en va iniciar la construcció després de la Primera Guerra Mundial, per dissuadir els alemanys de nous intents d'invasió terrestre, però finalment la línia defensiva no va impedir la invasió de 1940.

Els Busquets (2)

ens, a la regió de la Picardia. Els infortunis que van viure els integrants d'aquesta companyia estan documentats al llibre *Spaniards in the Holocaust. Mauthausen, the Horror on the Danube*, de l'historiador britànic David Wingeate Pike. El seu relat es basa en el testimoni d'alguns dels supervivents, entre ells Sinca.

Busquets, Sinca i els altres integrants del seu grup van passar per tres *stalag* (camps de presoners de guerra): Stalag XII-D, a Trier; Stalag XIII-A, a Nuremberg, i Stalag VII-A, a Moosburg. L'última comunicació de Busquets amb la seva família (del 16 de juliol de 1940) es va fer des del Stalag VII-A. Posteriorment, els membres d'aquest grup van ser traslladats al camp de concentració de Mauthausen, on van ingressar el dia 6 d'agost de 1940⁷, formant part del primer contingent de republicans espanyols deportats a aquest camp (en total, uns 400 homes). Busquets va ser registrat amb el número 3159 i, segons Sinca, els espanyols del seu grup van ser confinats inicialment als barracons 16 i 17 i destinats a treballar a la temible pedrera del camp.

Trasllat a Gusen i assassinat

El 24 de gener de 1941 es va produir el primer trasllat de republicans espanyols cap al camp satèl·lit de Gusen.⁸ L'integraven els interns de més edat i aquells que es trobaven en pitjor estat de salut, entre els quals s'hi comptaven tant Sinca com Busquets, que va ser registrat a Gusen amb el número 9072. Uns mesos més tard es produiria la seva defunció. Concretament el 30 de setembre de 1941, segons consta als registres del camp i al comunicat del Comitè Internacional de la Creu Roja que la família va rebre el febrer de 1946 (nou mesos després del final de la guerra a Europa).

Busquets amb milicians i altres combatents republicans.

L'historiador britànic David Wingeate Pike afirma que Busquets va morir a la cambra de gas mòbil que els nazis van començar a experimentar a Mauthausen el 1941. Aquesta cambra de gas experimental consistia en un camió segellat hermèticament, a l'interior del qual desembocava el tub d'escapament. El vehicle, conegut com a "camió fantasma", transportava presos entre Mauthausen i Gusen i durant el trajecte eren "gasejats" (és a dir: morien asfixiats per les emissions). Segons

⁷ Tanmateix, Amadeo Sinca, afirma en el seu llibre [Lo que Dante no pudo imaginar: Mauthausen-Gusen, 1940-1945. Saint-Girons (Ariège), 1946] que hi van ingressar el dia 1 d'agost: "el 1 de agosto de 1940, a las once de la mañana, entrábamos los primeros españoles a Mauthausen".

⁸ Al camp de Gusen (proper al de Mauthausen i que en depenia administrativament) és on van morir més espanyols: aproximadament el 90% del total.

Busquets, amb la seva pipa, en missió d'observador.

Wingate Pike, unes 1.500 persones, entre les quals hi inclou Busquets, van ser assassinades d'aquesta manera.

Tot i això, la documentació consultada en l'elaboració d'aquesta ressenya biogràfica apunta que, en realitat, Busquets va ser traslladat al Lagersanatorium Dachau. Sota aquest nom, les autoritats del camp encobrien el castell de Hartheim (situat a Alkoven, Àustria). **(document 1)**. Inicialment, aquest castell havia estat una de les instal·lacions utilitzades pels nazis en el programa d'eutanàsia "Aktion T4": un pla sistemàtic per depurar la societat alemanya de persones considerades "no aptes" (malalts mentals, discapacitats físics i psíquics, portadors de malalties hereditàries, etc.).

D'acord amb aquest pla, les persones a eliminar eren traslladades, sota engany o per la força, a uns suposats centres mèdics especialitzats, on eren assassinades. A Hartheim, en concret, les asfixiaven amb monòxid de carboni en una cambra de gas. Tanmateix, durant l'agost de 1941, l'execució del programa "Aktion T4" es va interrompre⁹ i Hartheim es va reconvertir en un centre per a l'eliminació de presoners procedents dels camps de concentració de Dachau, Mauthausen i Gusen. Es tractava d'interns considerats no aptes per a treballar. Part del trasllat d'aquests interns es feia amb el camió o camions fantasma que s'havien utilitzat com a càmeres de gas mòbils, cosa que podria explicar la versió de Wingate Pike sobre les circumstàncies de la mort de Romà Busquets (versió basada, molt probablement, en el testimoni aportat per Sinca).

Confirmació de la seva mort

Quan la família de Busquets va perdre'n la pista (el mes de juliol de 1940), va començar a fer gestions, mitjançant de terceres persones, per mirar d'esbrinar on havia anat a parar. Hi ha constància documental d'algunes d'aquestes indagacions. Entre altres documents, hi ha diverses cartes –confiscades pels aliats en alliberar Mauthausen– que posen de manifest que els cònsols espanyols a Viena i a Munic van demanar informació sobre Busquets a les autoritats del camp. Aquestes peticions responien a la demanda que havien rebut per part de ciutadans espanyols residents a Augsburg.

⁹ La interrupció va ser motivada per les protestes de l'Església, per la resistència de les famílies i per la creixent opinió desfavorable de part de la societat alemanya. En relació amb el nom del programa (T4), prové de l'adreça del centre d'operacions des d'on es coordinava la seva execució, al número 4 de la Tiergartenstraße de Berlín.

Els Busquets (2)

Un d'aquests espanyols, Marcelino Serra, va enviar un escrit (el 3 de juliol de 1944) al cònsol espanyol a Viena, Federico Oliván, en què deia que havia rebut una carta de la seva família de Barcelona *"en la que me pedían si por casualidad podía dar con el paradero del joven Román Busquets, también de Barcelona, que está prisionero de guerra aquí en Alemania"* i afegia que *"es el señor cónsul de España en Berlín quien me dice que dirigiéndome a V. me puede dar alguna noticia de dicho joven"*. (document 2). Uns dies més tard (el 21 de juliol de 1944), Oliván va informar Serra de la mort de Busquets *"según comunicación que acabo de recibir de la comandancia del campo"*. (documents 3 i 4). Tanmateix, no hi ha constància que aquesta notícia arribés a orelles de la família Busquets. I tampoc no sembla que circulés excessivament entre la comunitat espanyola d'Augsburg, ja que mesos més tard un grup d'espanyols residents a aquesta ciutat reiterava la demanda d'informació, aquest cop dirigint-se al cònsol de Munic.

Així, el dia 13 de novembre de 1944, el cònsol de Munic escriu al cònsol de Viena per informar-lo que *"en los primeros días del pasado mes de octubre, un grupo de españoles residentes en la ciudad de Augsburg solicitaron de este consulado, se efectuaran las gestiones necesarias para conocer la situación y estado del súbdito español don Román Busquets"*. I hi afegeix que un cop feta la consulta pertinent s'ha assabentat de la mort de Busquets, informació que li tramet *"por si no le hubiera sido comunicado el fallecimiento del mencionado español a debido tiempo"*. (document 5).

Busquets (amb pipa, roba clara i gorra de milicià) al costat d'altres milicians republicans posa davant d'un "tiznao" de la CNT-FAI. Els "tiznaos" eren carros blindats de fabricació artesanal (vehicles convencionals revestits amb planxes metàl·liques). Al de la foto es llegeix la inscripció "Constructora - Field Barcelona".

Busquets, a l'esquerra, amb altres companys.

Un altre dels que es va interessar per Busquets va ser el caricaturista, pintor i crític d'art Feliu Elias (àlies *Apa*), que vivia exiliat a França. La seva filla Elvira era amiga de Rosa Busquets (una de les germanes) i li havia demanat que mirés d'ajudar Busquets mentre estava pres als *stalag* i, més endavant –quan la família ja havia perdut completament el contacte amb ell–, que intentés esbrinar on havia anat a parar. El 2 de desembre de 1945 Feliu Elias escriu una llarga carta a la seva filla, des de Les-Touches (al departament del Loira Atlàntic). Hi explica que el 1940 va enviar diverses postals “reglamentàries” i quatre paquets de roba i de queviures al *stalag* on Busquets constava com a pres, sense rebre mai cap resposta seva. També li explica les múltiples i infructuoses gestions que va fer posteriorment per intentar localitzar-lo (mitjançant la Creu Roja, a Tolosa de Llenguadoc i a Suïssa, i mitjançant diversos organismes militars francesos).

Segons explica, no va poder obtenir cap mena d'informació fins que no va acabar la Segona Guerra Mundial. Concretament quan va ser informat per un conegut que el núm. 40 de la revista *Solidaridad Obrera*, publicat a París el 6 de juliol de 1945, incloïa un llistat d'espanyols morts als camps de concentració en què constava el nom de Romà Busquets. Posteriorment –prosegueix Elias– va aconseguir contactar amb Amadeo Sinca, que li va donar alguns detalls de tot el que havia passat. Li va explicar, en diverses cartes, que “*el indicado Román Busquets [compañero y amigo mío desde España y toda la guerra juntos]*” havia compartit infortuni amb ell als camps de refugiats de França, a les CTE, als *stalag*, a Mauthausen, i finalment a Gusen, d'on havia estat evacuat en el camió fantasma sense que mai més no se'n sabés res.¹⁰

¹⁰ Aquests són els fragments més destacables de les cartes d'Amadeo Sinca a Feliu Elias (i que aquest darrer transcriu a la carta que envia a la seva filla el 2 de desembre de 1945):

“El indicado Román Busquets (compañero y amigo mío desde España y toda la guerra juntos) en los campos de Francia también juntos, en la Comp^a de trabajadores 103 gual (sic), y en los campos alemanes juntos hasta que desgraciadamente encontró su muerte en el año 1941”.

“Pasamos juntos a Francia, estuvimos en los campos franceses juntos de Vernet d'Ariège y Septfonds, de cuyo último grupo partimos juntos en la misma Comp^a, de la cual yo era jefe y él, como amigo y luchador de las libertades de la Repúbl. Esp., 2º jefe de la misma. El 20/5 del 40 nos cogieron los alemanes pasando las calamidades juntos -primero por Stalags, hasta que llegamos a Mauthausen en donde estuvimos siete meses partiendo en un gran transporte hacia Gusen, de cuyo campo salían los transportes de los inválidos con los coches fantasmas siendo gaseado (método que en aquel entonces usaban los SS)”.

Els Busquets (2)

Busquets, el segon per la dreta, al costat d'un transbordador fluvial que transporta un vehicle.

Sinca pressuposava que Busquets havia estat gasejat dins el camió, una hipòtesi que després Wingeate Pike també recolliria al seu llibre. Però la documentació proporcionada l'any 2014 per l'International Tracing Service (un centre de documentació, informació i recerca sobre la persecució nacionalsocialista) apunta, com ja s'ha dit anteriorment, que Busquets va ser traslladat al castell de Hartheim i que és allà on va morir.

Fos com fos, sembla que va ser finalment gràcies a les explicacions que Feliu Elias dona en aquesta carta enviada a la seva filla a finals de 1945, que Rosa Busquets i les altres germanes van veure confirmats els seus temors i van poder conèixer algun detall del tràgic final del seu germà, que van decidir no explicar a la mare. El pare tampoc no en va arribar a saber mai res, ja que l'agost de 1942 havia mort a la presó Model de Barcelona, on estava reclòs des de poc després del final de la Guerra Civil (com ja s'ha explicat a la primera part de la història dels Busquets). No gaire més tard (el febrer de 1946), van rebre un certificat del Comitè Internacional de la Creu Roja, que confirmava oficialment la mort del seu germà i indicava la data en què s'havia produït (o, si més no, s'havia registrat). **(document 6)**.

Anys més tard, dues de les germanes (Rosa i Montserrat) es van desplaçar a Tolosa de Llenguadoc per entrevistar-se personalment amb Amadeo Sinca i Ricardo Sanz (cap de la 26a Divisió). I ja l'any 1980, i a instàncies de Rosa Busquets, Sanz i Sinca van emetre un certificat que acreditava que Busquets havia estat cap d'Estat Major de la seva Divisió i detallava, també, alguns dels episodis viscuts des que es va exiliar a França fins que va ser assassinat pel III Reich. **(document 7)**.

"Con respecto a la aclaración de la muerte de nuestro común amigo y compañero Busquets, nadie sabe como murió verdaderamente. Lo cierto es que saliendo unos grupos de gente agotada y otro que no lo estaba (pues en aquellos tiempos el principal objetivo de los SS era matar gente) eran puestos en el camión fantasma que eran conducidos solamente por SS. Y sin saber dirección fija. En cada coche cabían unos cien y en una de estas expediciones salieron él y otros compañeros no sabiendo más rastro de ellos suponiéndose que fueron gaseados al igual que los demás".

Els Busquets (2)

**CONSULADO DE ESPAÑA
EN
MUNICH**

Bad Wiessee, 13 de Noviembre de 1944

No. 5.-

ENTRADA

20 JUN 1954

del Registro 577

Linea Senar

Muy Señor mío :

En los primeros días del pasado mes de Octubre, un grupo de españoles residentes en la ciudad de Augsburg solicitaron de esta Consulado, se efectuara las gestiones necesarias para conocer la situación, y estado actual, del subdito español L. Roman Busquets Gelabert, el cual, según sus compañeros, debía de hallarse detenido en calidad de prisionero de guerra, en el Campo de Concentración de Mauthausen.

Con fecha 7 del citado mes de octubre, se solicitó del expresado establecimiento penitenciario la correspondiente información con el objetivo de satisfacer los deseos de las mencionadas españolas, y, en el día de ayer, contestó al mismo, por escrito de fecha 2 del mes en curso, manifestando, que L. Roman Busquets Gelabert, falleció, el día 30 de septiembre de 1941.

Independientemente de informar a los interesados, lo que se efectúa con esta fecha, por causa del hecho a V. S. por el no le hubiera sido comunicada el fallecimiento del mencionado español a debida tiempo, y considerando conveniente efectuar la consiguiente reclamación, y solicitar el certificado de defunción, que se indica en el escrito citado, fue registrada en el "Standesamt Mauthausen 2, Mauthausen/Gherd.

Díase guarde a V. S. - muchas años.
El Consul de España.

[Firma]
Jefe de la Oficina

**CONSULADO DE ESPAÑA
EN
MUNICH**

Señor Consul de España
V i e n a .

**Spanisches Konsulat
Bad Wiessee
Johnnesplatz 20, 804**

Document 5:
Carta del cònsol d'Espanya a Munic al cònsol d'Espanya a Viena (13 de novembre de 1944), informant sobre el parador de Romà.

**COMITÉ INTERNACIONAL DE LA CROIX-ROUGE
AGENCE CENTRALE DES PRISONNIERS DE GUERRE**

Rapport date la réponse :

Sarr. Espagnol. GENEVE, 4 de Febrero 1946
EUS 560 - REBO 211

Sr. Don José BUSQUETS
Calle Ferruccio Urech, No. 19
BARCELONA.
España.

Muy Sr. Muestre:

Referendonos a su antigua demanda formulada a favor de su hermano Roman BUSQUETS GELABERT, tenemos el honor y el triste deber de comunicarle, que en una lista que obró en nuestro poder, establecida por los ex-intermedos del campo de concentración situado en MAUTHAUSEN (Oberdonau) Austria, constan los siguientes datos:

"BUSQUETS GELABERT Roman, nacido el 7.6.1911 en Barcelona. Prisionero No. 40491/Steilag XIII-A fue trasladado al campo de Mauthausen el 6. 8.1940, con el No. 3189 y de allí al campo de Gusen el 24.1.41, con el No. 9078. Falleció en Gusen el día 30 de Septiembre 1941."

Estos son desgraciadamente los únicos detalles que poseemos sobre las circunstancias del doloroso acontecimiento, siendo absolutamente imposible el obtener otra información ni confirmación oficial.

Lamentamos tan triste pérdida y le rogamos acepte el testimonio de nuestra profunda simpatía y sincero pésame.

Comité International de la Croix-Rouge
GENEVE
Agence centrale des prisonniers de guerre.

Adjunto 1 escusa de recibo.

[Firma]

Document 6:
Comunicat de la Creu Roja Internacional al pare de Romà, el 1946, ignorant que Josep Busquets també havia mort.

557

MINISTRE DES ANCIENS COMBATTANTS
ET VICTIMES DE GUERRE

REPUBLIQUE FRANCAISE

Direction du Contentieux,
de l'Etat-Civil & des Recherches

Fichiers et Etat-Civil "Déportés"

no RCD RS/CH

PARIS, le 25 MAI 1950
83, av. Foch XVIe

AVIS OFFICIEL DE DECES N° 70.545

Le Directeur du Contentieux, de l'Etat-Civil et des Recherches, certifie d'après les documents figurant au dossier n° 70.545 du Bureau des Fichiers et de l'Etat-Civil "Déportés" que :

Nom : BUSQUETS-GELABERT
Prénoms : Roman
né le : 7 Juin 1911 à BARCELONE
est décédé le 30 Septembre 1941, GUSEN Autriche

Pour le Directeur du Contentieux,
de l'Etat-Civil & des Recherches
Le Chef du Bureau des Fichiers et
de l'Etat-Civil "Déportés" :

Adresse de la famille:
Mr. BUSQUETS José
C. de Muntaner 307-B-1
BARCELONE

[Firma]

Document 7:
Avis oficial del govern de França, maig de 1950, en què es comunica la mort de Romà Busquets.

CERTIFICADO
=====

Los abajo firmantes, Don Ricardo Sans, Comisariado a Toulouse (Francia) Nº 2 rue Armand Sévigné, que fue Jefe de la 26 División del III Cuerpo de Ejército durante la Guerra Republicana y Don Andrés Sineu - Comisariado a Toulouse (Francia) 12 Impasse Dupuy que fue Jefe de la 120 Brigada Mixta de la 26 División, certificamos bajo el honor que:

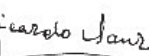
Don BUSQUETS GILBERT ROMÁN - nacido en Barcelona el 7 de Junio de 1911 con Jefe de Estado Mayor de la 26 División. (Sección Información)

Terminada la guerra, el Sr. Busquets Gilbert Román salió del Campo de Stépt-Tons (Francia) con la 105 Cie. de Trabajadores Españoles para la Defensa Nacional en Francia y deportado por los Alemanes en el mes de Mayo de 1940, siendo trasladado al Campo de Gusen en Agosto de 1940, en cuyo Campo murió "gaseado" por los Nazis-Alemanos el 30 de Septiembre de 1941 - cuyo registro aparece en la lista de los muertos que se recogieron de los Campos, las cuales están depositadas en la Federación Española de Deportados en Francia.

Certificamos que no extiende a petición de su hermano Don Rosa Busquets, a todos los efectos útiles.

Hecho a Toulouse (Francia) el 26 Enero de 1980

Por el Jefe de M.I. de la 120 Brigada Mixta Andrés Sineu

Por el Jefe de la 26 División Ricardo Sans

Document 8:
Certificat dels que van ser caps de la 26a Divisió i la 120a Brigada Mixta a la Guerra Civil, realitzat al gener de 1980.

FEDERACION ESPAÑOLA DE DEPORTADOS E INTERNADOS POLITICOS
(VICTIMAS DEL FASCISMO)

Consejo Nacional
27, RUE DE LENINGRAD - PARIS (8^e)
TEL. : 387 10 88

PARIS, le

Nº : S.O.

Nº :

A T E S T A C I O N

El Servicio de Estadísticas y Ficheros de la Federación Española de Deportados e Internados Políticos.

CERTIFICA : Según los documentos que posee su servicio que :

BUSQUETS GILBERT Román
Nacido el día 7 de Junio de 1911 en Barcelona (España)
Prisionero de Guerra en el Stalag XIII A - Nº 40491
Deportado en el Campo de Mauthausen (Austria),
el día 6 de Agosto de 1940 - Nº 3159
Trasladado en el Campo de Gusen el día 24 de Enero de 1941
Nº 9072 - Fallecido en el mismo el día 30 de Septiembre de 1941
Señas de sus familiares a su ingreso en el campo de Mauthausen:
Padre : Calle Nuntaner, 307, 2º, 1ª

Hecho en París le 20 de Marzo de 1977
Por la F.E.I.P.
El Secretario General Adjunto

Juan GIL

Document 9:
Atestat de la Federació Espanyola de deportats i internats polítics (març de 1977).

FONTS D'INFORMACIÓ

Bibliografia:

- L'aviació de Catalunya durant els primers mesos de la guerra civil, Joan Maluquer i Wahl, 1978.
- Alas Rojas. Sariñena, Salvador Trallero, 2006.
- Aviadores de la República, ADAR, 2011.¹¹
- ¿Por qué perdimos la guerra? Diego Abad de Santillán, 1940.
- Spaniards in the Holocaust. Mauthausen, the Horror on the Danube, David Wingeate Pike, 2010.
- Lo que Dante no pudo imaginar: Mauthausen-Gusen, 1940-1945, Amadeo Cinca Vendrell, 1946.

Documents institucionals

- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 278 (de 4 d'octubre de 1936).
- Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional núm. 260 (de 7 d'octubre de 1938).
- Diario Oficial del Ministerio de Defensa Nacional núm. 286 (de 2 de novembre de 1938).
- Dossier elaborat per l'International Tracing Service (ITS).¹²

Documentació procedent de l'arxiu familiar

- Carta de Feliu Elias (Apa) a la seva filla Elvira Elias (Les Touches, 2 de desembre de 1945).
- Comunicat del Comitè Internacional de la Creu Roja (Ginebra, 4 de febrer de 1946).
- Avis oficial de decès del Ministère des Anciens Combattants et Victimes de Guerre de la République Française (París, 25 de maig de 1950). (document 8).
- Atestación de la Federación Española de Deportados e Internados Políticos (París, 20 de març de 1977). (Document 9).
- Certificat signat per Ricardo Sanz i Amadeo Cinca (Tolosa de Llenguadoc, gener de 1980).

¹¹ Llibre que recull els textos i materials de l'exposició homònima, organitzada per l'Associació de Aviadores de la República (ADAR).

¹² El dossier conté una còpia de la fitxa personal de Busquets a Mauthausen, així com còpies de les llistes del camp en les quals apareix el seu nom (llista d'accés a Mauthausen, llista d'accés a Gusen i llista de transport de presoners invàlids al "sanatori" de Dachau). Així mateix, inclou còpies de la correspondència relativa a Busquets que els cònsols espanyols a Viena i a Munic van mantenir entre ells, amb les autoritats del camp de Mauthausen i amb el ciutadà espanyol resident a Augsburg, Marcelino Serra.